

Tampereen kaupunki, kirjaamo
Keskusvirastotalo
sähköposti kirjaamo@tampere.fi

Dnro TRE:4245/02.07.01/2018

KAUKANIEMEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

26.11.2018 Tampereen Vehmainen Seura ry tiedotti asiasta jäsenkirjeellä, K-marketin ilmoitustauluilla sekä pienillä tiedotteilla kaupan ja Fantishopin kassalla tulevasta esittelytilaisuudesta sekä 5.12. Vehmaisten Sanomissa 4/2018
28.11.2018 Suunnitelman esittely kaupunki/maisema-arkkitehtitoimiston edustajat
29.11.2018 Seuran vuosikokouksessa suunnitelma oli nähtävänä ja keskusteltiin
8.12.2018 Vehmaisten Joulunavaus K-marketilla, suunnitelma nähtävillä ja keskusteltiin

Olemme tyytyväisiä siitä, että Kaukaniemen suunnittelu on vihdoin aloitettu. Olemme useaan otteeseen parin vuoden aikana tiedustelleet kaupungin taholta tietoa siitä, milloin suunnittelu alkaa. Olemme olleet tietoisia Kaukaniemen kartanon viisi vuotta sitten valmistuneesta, laajasta Viherympäristöselvityksestä, luonnos (15.4.2013). Toiveemme oli, että jo ennen suunnittelun alkua Vehmaisten väkeä olisi kuultu aktiivisesti.

Tehty suunnitelma on perusteellinen. Olemassa olevien polkujen raivaus, luonnonniittyjen avaaminen, pääreitit raivaus ja valaisu koivukujalta Dagmar Grahnin polkua Sipinkujalle sekä näkymien avaaminen ja historiaatut ovat hyvä lähtökohta.

Kaukaniemen käyttäjät

Kaukaniemi on koko kaupungin ja erityisesti vehmaislaisten erikoislaatuinen helmi. Kaukaniemen käyttö on jo nyt toiminnallinen – luonnon ehdoilla. Siellä ulkoillaan, uidaan, hiihdetään, kalastetaan, tarkkaillaan luontoa, leikitään, opiskellaan ja rauhoitutaan aistimaan luontoa ja katselemaan maisemia. Kaukaniemeä käyttävät myös lähialueilta, Leinolan ja Holvastin suunnalta tulevat asukkaat ja koululaiset. Alueena Kaukaniemi on pieni, ja luontokokonaisuudesta lohkaistiin juuri edellisessä kaavoituksessa aimo osa asumiseen. Tämän vuoksi Tampereen Vehmainen Seura esittää, että Kaukaniemen toiminnallisen rakentamisen sijaan olisi parempi suunnata oleskeluun sopivaa rakentamista uudistetun urheilukentän ja uuden koulun sekä rakenteilla olevan hoivakodin ympäristöön sekä juuri päivitettyyn Pysäkkipuistoon, Aukionpuistoon ja muille viheralueille. Tällä hetkellä niistä puuttuu yhteisöllisyyttä luovia viihtyisiä, suojaisia keskustelunurkkauksia. Tätä silmällä pitäen ei voida todeta, että Kaukaniemen tehtävä on palvella toiminallisesti erityisesti nyt rakenteilla olevaa uutta asutusta Kaukaniemen pohjoispuolella.

Kaukaniemi on ainoa kävelymatkan päässä oleva vapaan luonnon keidas. Rauha ja siisteys ovat käyttäjien tavoitteita. Näköalapaikan kallioilta on joka kesä kerätty talkoilla suuria määriä lasinsiruja ja roskaa.

Lähtökohtaiset arvot suunnittelun pohjana: Onko Kaukaniemi puisto vai metsä?

Lähtökohtana ovat luonnonympäristön vaaliminen ja kulttuurihistorian esille tuominen.
Onko Kaukaniemi puisto vai metsä? Vuosikymmeniä sitten kulttuurihistoriallinen alue jätettiin rappiolle ja heitteille. Luonnon kasvit ja eläimet ottivat alueen haltuunsa.

Esitämme suunnittelun arvokriteerit seuraavassa järjestyksessä: luontoarvot ja kulttuurihistoria ovat ensisijaisina kriteereinä ja vasta viimeisenä sellainen toiminnallisuus, jota alueella ei vielä ole. Suunnittelun lähtökohdan on syytä olla kokonaisvaltainen siten, että tätä kohdetta on katsottava mm. koulun, urheilun, päiväkodin, hoivakodin ja eri käyttäjien näkökulmasta ja tarpeista.

Tehdyt ehdotukset

Esitetystä suunnitelmassa Kaukaniemestä tulee hoidettava ja valottava toiminnallinen puistokohde. Haluamme korostaa luontoarvoja sekä nykyistä käyttöä suunnittelun lähtökohtana. Tärkeä osa alueen viehätystä ja ainutlaatuisuutta on ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen havainnointi, se miten rakennukset ja

16.12.2018

alueet muuttuvat kun luonto ottaa ne uudelleen haltuunsa. Suojellut rauniot tulisi saattaa turvallisiksi mutta muuten jättää käsittelemättä.

Jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen nykyinen käyttö ja suunnittelussa tulee olla mukana alueen nykyiset käyttäjät.

Harkittu hoitamattomuus toteutetaan Helsingin keskuspuistossa ja sama mallia ehdotamme Kaukaniemen toteutuksessa. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005898675.html?fbclid=IwAR21hls6RNo8bSUU20UXJLgZAwRGPNozD1qvvvYRjDL2r3sANpV93KsRqa38>
”Poliitikot pysäyttivät suunnitellut hakkuut – Anni Sinnemäki: ”Vähän enemmän lahoppuuta”

Investoinnin ja hoito- ja ylläpitokustannukset

Tehdyn suunnitelman investoinnit sekä hoito- ja ylläpitotyöt vievät saamamme arvion mukaan muutamassa vuodessa satoja tuhansia euroja. Viime vuosikymmenien kulut ovat olleet vähäiset. Esitämme, että tämä suunnitelma budjetiteineen on hajautettava puisto-osastolta koskemaan myös muita kaupungin toimialueita Vehmaisissa. Historiallinen yhteys Haiharan kartanoon on selkeä. Haiharan kartano on onneksi säilynyt ja ollut jopa uhattuna, joten nyt esitetyn suunnitelman osa kartanopuistoinvestoinneista voisi suunnata Haiharan kartanopuiston parantamiseen. Haiharan ja Kaukaniemen historiallinen yhteys voidaan esittää molemmin puolin järveä Historia-tauluissa.

Polut	Myös nykyiset rantapolut raivataan ja tarvittaessa pohjustetaan, hiekoitetaan ja polku jatketaan länsi- ja itäpuolella. Katso piiroksen punainen viiva ja jatko matonpesupaikalle keltaisella. Polut toteutetaan pääreittiä lukuunottamatta raivattuina polkuina ei käytävinä, kuten valaistu pääreitti. Tarvittaessa hiekoitusta (Ratinan hyvää). Raivaus ja ylläpito punkkivaara huomioiden.
Koiraranta Valaistus	Humuspitoinen, mutainen maa-aines rannassa korvataan hiekalla. Valaistus vain pääreiteille (koivukuja ja Dagmar Grahnin polku Sipinkujalle, jonka varrella roskikset). Huomioidaan tunnelma – ei kirkkaita valoja.
Alue 8	Grillikatos, oleskelupaikka ja pelipaikat poistetaan. Jos nuotiopaikka halutaan, sen on oltava veden äärellä esimerkiksi Koirarannassa. Alue 8 raivatuksi luonnoniityksi, jossa voi olla hiekkakenttä pelejä varten ja pari penkkiä, roskis
Niityt	Niityt ja nurmet avataan luonnoniityiksi, joille voisi istuttaa helppohoitoisia marjapensaita tai hedelmäpuita muistona alueen viljelykulttuurista. Osa suunnitelluista nurmialueista jätetään luonnon metsäpohjiksi aluskasvillisuuksineen (vähäinen raivaus)
Maisemaniitty lännen puolella: ent. viljelypalstan entistys (pyykkipaikan viljelypalsta on saastunut eikä sovellu viljelyyn)	Maisemaniityn (tulevan palstaviljelyalueen) kiertävältä polulta lyhyet portaat alas rantaan eteläpuoleisen näköala-aukon kohdalle. Siinä sijaitsee yksi Kaukajärven parhaista luonnonhiekkarannoista, jossa ujompi uimataidotonkin aikuinen pääsee uimaan, kun jalat yltävät kauas asti hyvään pohjaan. Pienet portaat kasvimaan vedenottoon ja uimaan menoon ja polku rantaan maisema-aukon kohdalle.
Kartanopuisto Rauniot	Kartanopuistoaiho jätetään Vehmaisissa perustamatta – luonto otti, luonto antaa. Sammaloituneet rauniot rauhoitetaan muilta kuin kasvuston (puuvartisten) raivaustoimenpiteiltä ja varmistetaan turvallisiksi.
Näkymät Toiminta	Näkymiä raivataan ehdotuksen mukaan ja läntinen näkymäreitti Koirarannasta ja (A-B) myös polutetaan. Urheilu- ja pelitoiminta siirretään koulun ja päiväkodin läheisyyteen. Maastoa kuluttavalle maastopyöräilylle ei osoiteta reittejä Kaukaniemessä
Laituri/kalastus Portaat	Vanha laituri- ja kalastuspaikka ja tekosaari uudistetaan ja raivataan niin, että siellä voi myös onkia rannalta Ensin rakennetaan Saunarannan portaat kuntoon, vasta sitten harkitaan portaita Kaukaniemen laiturille Ensi vaiheessa portaiden sijaan laituri- ja kalastuspaikalle opastetaan rinnettä vinottain laskeva polku.
Historiataulut	Alueen historiatauluille rakennetaan tarina, joihin päästään helposti mobiilisovelluksella QR-koodilla.

Muulla toteutettavat osuudet

Näillä ehdotuksillamme suunnitelma etenee luontoarvoja kunnioittaen ja nykyistä toiminnallisuutta tukien. Nämä ehdotukset pienentävät myös kustannuksia Kaukaniemessä ja suunnittelussa budjetoidut investoinnit ja hoitotoimet voidaan kohdistaa kylässämme muualle – koulun, päiväkodin, hoivakodin ja urheilukentän liepeille sekä Saunarantaan.

16.12.2018

Yksi ideaehdotus tähän liittyen: Kartanohistoriaa voitaisiin esitellä Kangasalantien pohjoispuolelle tulevissa meluseinäkkeissä kuvin, rakentein ja tekstein (esim. malliin Hämeenlinnan maakuntamuseo).

Ehdotamme, että Kaukajärvi liitetään osaksi kansallista kaupunkipuistosuunnitelmaa (Viherympäristöselvityksestä, luonnos 15.4.2013) .*"Tampereen viheraluejärjestelmässä Kaukajärven rannat on sisällytetty kantakaupungin viherverkon rungon muodostavaan keskuspuistoverkostoon, joka tarjoaa kokoavan kehyyksen eri toiminnoille sekä yhteyden kaupungin puistojen ja luonnonalueiden välille. Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunkirakenteen ja maisemarakenteen tasapainon säilyttäjän."*

Lisäksi ehdotuksemme ottaa huomioon investoinnin ja ylläpidon kulujen lisäksi sen, ettei toteutuksella houkutella alueelle epäsosiaaliskin toimintaa, joka voi myös vaarantaa lähelle rakennetun asuinalueen rauhaa.

Tämä palaute on kooste useista näkemyksistä ja toivomme, että jatkossa Tampereen Vehmainen Seura ry:n edustajat voivat olla mukana katselmuksissa, joissa käydään läpi konkreettisesti tulevat toimenpiteet.

TAMPEREEN VEHMAINEN SEURA RY
Toimeksisaaneena

Sirpa Kuusela, puheenjohtaja
040 739 0957
sirpa.kuusela@fidaros.fi

